

Лекція №9

Методика організації та контролю навчального процесу з іноземної мови

1. Вступ до проблематики організації навчального процесу

- Навчання іноземної мови в сучасній школі та закладах фахової передвищої освіти розглядається як педагогічно керований, системний, безперервний процес формування комунікативної компетентності.
- Мета організації навчання – створити оптимальні умови для формування мовної, мовленнєвої, соціокультурної, компенсаторної та навчально-стратегічної компетентностей.
- Роль учителя: фасилітатор, організатор, консультант, тьютор.

2. Організація та забезпечення процесу навчання іноземної мови

2.1. Структурні компоненти навчального процесу

- Цілі навчання: мовні, мовленнєві, соціокультурні, стратегічні; кінцеві та проміжні; когнітивні та діяльнісні.
- Зміст навчання: добір мовного матеріалу, тематики, ситуацій спілкування, текстів, завдань.
- Методи та прийоми навчання:
 - Комунікативні, інтерактивні, проектні, ігрові, проблемно-пошукові;
 - Методи розвитку видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо).
- Форми організації навчання: класно-урочна, групова, парна, індивідуальна, дистанційна, змішана.
- Засоби навчання: підручники, робочі зошити, автентичні матеріали, CLIL-матеріали, цифрові інструменти (Quizlet, Padlet, Kahoot, LearningApps, ChatGPT).
- Психолого-педагогічні умови ефективності навчання: мотивація, емоційний комфорт, позитивний мікроклімат, підтримка автономії учня.

2.2. Організація уроку іноземної мови

- Логіка уроку: мотивація → актуалізація → подання нового матеріалу → тренування → застосування → рефлексія.
- Вимоги до сучасного уроку: комунікативність, диференціація, інтерактивність, автентичність, міжкультурна спрямованість, результативність.

3. Планування навчального процесу

3.1. Види планування

1. Перспективне (річне, семестрове):

- визначення компетентнісних результатів;
- календарно-тематичний план;
- розподіл годин за темами.

2. Поточне (тижневе, погодинне):

- планування уроків;
- визначення навчальних цілей (SMART);
- відбір типів завдань та форм роботи.

3. Індивідуально-орієнтоване планування: адаптація матеріалів під потреби різних груп учнів.

3.2. Вимоги до планування уроку іноземної мови

- Чіткість формулювання результатів навчання.
- Логічна послідовність діяльності.
- Баланс рецептивних і продуктивних видів мовленнєвої діяльності.
- Урахування рівня учнів (CEFR), їхніх інтересів та стилів навчання.
- Інтеграція міжпредметних зв'язків (CLIL, STEAM).

4. Особливості контролю різних видів мовленнєвої діяльності

- Аудіювання: тести множинного вибору, встановлення відповідностей, заповнення таблиць.
- Говоріння: діалоги, монологи, співбесіди, рольові ігри, проекти.
- Читання: глобальне, вибіркове, детальне розуміння; тестові та відкриті завдання.
- Письмо: есе, лист, записка, резюме, звіт; оцінювання за критеріями (task completion, coherence, vocabulary, grammar, accuracy).

5. Індивідуалізоване навчання іноземної мови в старшій школі

5.1. Концепція індивідуалізації

- Адаптація навчання під темп, стиль, інтереси, здібності учня.
- Використання профільності у старшій школі (філологічний, технічний, природничий профілі).
- Диференціація за рівнем (A2–C1), за інтересами, за форматом діяльності.

5.2. Інструменти індивідуалізованого навчання

- Індивідуальні траєкторії.
- Проєктна діяльність і дослідницькі завдання.
- Використання цифрових платформ: adaptive learning, дистанційні модулі.
- Персоналізований зворотний зв'язок.

6. Інтенсивне навчання іноземних мов

6.1. Сутність інтенсивного навчання

- Прискорене, концентроване навчання у короткі терміни.
- Характеристики: висока частота занять, інтенсивна мовна практика, занурення в мовне середовище.
- Використання елементів сугестопедії, інтенсивних комунікативних технологій (огляд університетських мовних курсів та корпоративних тренінгів).

6.2. Особливості впровадження у старшій школі та фаховій передвищій освіті

- Старша школа: поглиблені курси, мовні модулі, підготовка до ЗНО/НМТ.
- Коледжі та медичні/технічні ЗФПО: професійно орієнтоване навчання (ESP), інтенсивні курси для формування компетентностей у професійних ситуаціях (English for Nursing, Engineering English, Aviation English, Business English).
- Методичні принципи: ситуативність, професійна автентичність, проблемність, інтеграція термінології.

7. Висновки

- Організація навчального процесу з іноземної мови є багатокомпонентною, охоплює планування, реалізацію, контроль і корекцію.

- Ефективність навчання залежить від поєднання комунікативних технологій, диференціації, сучасних методів оцінювання та гнучкого підходу до навчальних потреб учнів.
- Індивідуалізація та інтенсивні методики стають важливими елементами сучасної мовної освіти, особливо у старшій школі та ЗФПО.
- Роль учителя – створити умови, в яких формуватиметься автономна, мотивована, компетентна мовна особистість.